

L Ä R A R H A N D L E D N I N G

FORNTIDEN

BONDESTENÄLDERN

ETT LÄROMEDEL FÖR LÅGSTADIET OCH MELLANSTADIET

OM FILMEN

När människan tog med sig kunskapen om att odla hit till norr så kunde man stanna längre på samma plats. Man kunde bygga bättre hus att bo i och man hade djur på gården. Men hur bodde de nu? Vad odlade de och vad hade utvecklats sedan människorna kom hit flera tusen år tidigare?

Idag vet vi en del om hur livet var förr, på forntiden, tack vare många arkeologiska fynd. Ciceronen Ida och experterna guidar oss genom bondestenåldern, en tidsperiod som varade i nästan 2000 år. Vi möter också en grupp människor som gestaltar hur det var att leva då.

OM SERIEN "FORNTIDEN – FÖR LÄNGE SEDAN"

"Forntiden – för länge sedan" är en filmserie på fem filmer för barn i de lägre skolåldrarna om hur det var att leva för länge sedan i Norden. I ett samhälle som från början inte fanns men som människorna skapade efter hand. Och allt gjordes för hand, allt ifrån kläder och hus till redskap och att skaffa mat.

Följ med på en resa från de första människorna som kom hit på jägar- och samlarstenåldern genom bronsåldern och ända fram till järnåldern och den så kallade vikingatiden. Vi möter människor från de olika tidsepokerna samt ciceroner och experter som guidar oss genom den historiska resan.

Längd: 14 minuter | **Ämne:** Historia | **Målgrupp:** Årskurs 1-3, 4-6

FÖRE FILMVISNINGEN

Prata om spår från stenåldern. Finns det spår av gravar, hällristningar eller istiden där ni bor?

Eller har ni kanske varit någon annanstans i Norden och hittat spår från stenåldern?

Prata också om typiska begrepp som är bra att ha en förståelse om innan man ser filmen.

Begrepp:

Odla

Spannmål

Säd

Härd

Stockbåt

Långhus

Dös

Gånggrift

Bärnsten

Bondestenåldern

Jägar- och samlarstenåldern

EFTER FILMVISNINGEN

FAKTAFRÅGOR TILL FILMEN

1. Vad hette tidsperioden som var innan bondestenåldern?
2. När började bondestenåldern och när slutade den?
3. Vad förde de nya folkgrupperna, jordbrukarna, med sig hit till Sverige och Norden?
4. Vad kunde hända när de olika folkgrupperna stötte på varandra?
5. Vad började man göra nu som man inte hade gjort innan?
6. Varför inhägnade man marken där man odlade?
7. Vad började man odla på bondestenåldern?
8. Vilka tama djur hade man börjat ha nu?
9. Varför var yxan ett speciellt viktigt redskap?
10. Vilka andra nya redskap hade man nu?
11. Vad var stockbåtar och hur tillverkade man dem?
12. Vad användes stockbåtarna till?
13. Vad är ett långhus?
14. Vilka material byggde man långhuset av?
15. Hur många bodde man i ett långhus?
16. Vilka bodde i långhuset förutom människorna?
17. Var sov man?
18. Vad jobbade man med på bondestenåldern?
19. Vad åt man på bondestenåldern?
20. Vilka produkter gjorde man av säden?
21. Vilka problem kunde det bli med tänderna när man nu åt bröd och gröt?
22. Vad är en härd och hur använde man den?
23. Vilka problem kunde röken från härden ställa till med?
24. Blev man äldre på bondestenåldern än innan?
25. Vilka olika sorters gravar fanns på bondestenåldern?
26. Hur behandlade man de döda på bondestenåldern?
27. Vilka gåvor kunde den döde få med sig i graven?
28. Var människorna på bondestenåldern lika smarta som vi människor är idag?
29. Vad hade människorna på bondestenåldern utvecklat sedan jägar- och samlarstenåldern?

EFTER FILMVISNINGEN, FORTSÄTTNING

FRÅGOR ATT RESONERA KRING

1. Vilka redskap var speciellt viktiga nu under bondestenåldern, tror du?
2. Vad gjorde långhuset med människornas levnadsvillkor?
3. Vilka likheter med dagens bondgård var långhuset?
4. Jämför livet på bondestenåldern med livet på jägar- och samlarstenåldern.
5. Varför blev man inte äldre på bondestenåldern än jägar- och samlarstenåldern?
6. Vad var orsaken till att gravarna var större nu, tror du?
7. Varför tror man att människorna trodde på gudar, natur med övernaturliga krafter och kanske ett liv efter döden på bondestenåldern?
8. Hur kan man idag veta så mycket om bondestenåldern?
9. Ibland kan det vara svårt att veta exakt hur det var på forntiden. Ett exempel är berättelsen om "gamle mormor och morfar" som fick vara med på fest i byn efter att de hade dött. Varför kan det vara svårt att veta vad som är sant och vad som är en påhittad berättelse, tror du?

KOPPLINGAR TILL LGR 2 2

Filmernas innehåll utgår från LGR22 med frågeställningar och uppgifter som utmanar elevens förmågor.

HISTORIA

Ur Syfte

”Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden. Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna får förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar. Genom att ge perspektiv på långa historiska linjer med relevans för nutiden, såsom levnadsvillkor, migration och makt, ska undervisningen ge eleverna en fördjupad förståelse för hur historisk utveckling präglas av både kontinuitet och förändring.”

Ur Centralt innehåll (årskurs 1-3)

- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer.
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap. Spår av den senaste istiden.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.

KOPPLINGAR TILL LGR 2 2

Ur Centralt innehåll (årskurs 4-6)

- Nordens kulturmöten med andra delar av världen genom vikingars resor och medeltidens handelssystem.
- Statsbildning och kristendomens etablerande i Norden samt konsekvenser av dessa förändringar.
- Likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män under tidsperioden.